NOORDWOORD

Literatuur herschikt je wereld.



MEERJARENPLAN

2025 – 2028

INHOUD

SITUATIE/CONTEXT 3

MISSIE EN VISIE 3

REFLECTIE 2021-2024 4

AMBITIES 2025 – 2028 6

POSITIONERING 8

STRATEGIE '25-'28 9

ACTIVITEITEN 9

FESTIVALS 9

TALENTONTWIKKELING 10

LITERATUURCOMMUNITIES IN WIJKEN EN DORPEN 12

PRIJZEN, EREFUNCTIES EN STIPENDIA 14

PRODUCTIES 14

ONDERSTEUNING EN ADVIES 14

PUBLIEKSBENADERING EN PUBLIEKSBEREIK 15

DOELGROEPEN EN BENADERINGSWIJZEN 15

CAMPAGNE-ELEMENTEN 16

PRIJSBELEID 17

MONITORING EN EVALUATIE 18

BEDRIJFSVOERING 18

IMPLEMENTATIE CODES 18

GOED WERKGEVERSCHAP 18

ORGANISATIE 19

COLOFON EN CONTACT

Stichting NOORDWOORD
Munnekeholm 2
9711 JA Groningen
contact@noordwoord.nl
www.noordwoord.nl

Voor vragen of opmerkingen over dit plan kunt u terecht bij directeur Correen Dekker
(c.dekker@noordwoord.nl | 06 15060095)

© Stichting NOORDWOORD, januari 2024

SITUATIE/CONTEXT

MISSIE EN VISIE

Wij geloven dat literatuur vragen kan oproepen en antwoord kan bieden. Ze kan inspireren, verrijken en verbinden, mondiger en weerbaar maken en zo telkens opnieuw grip geven op de veranderende maatschappij. We stimuleren daarom vanuit Noord-Nederland een toegankelijke en activerende literaire cultuur. Kernwaarden zijn daarbij artistieke kwaliteit, diversiteit, actualiteit en verbinding.

Literatuur maakt mensen weerbaar tegen dominante opvattingen binnen en buiten de eigen bubbel. Het maakt het mogelijk nieuwe werelden te ontdekken: een andere cultuur of een andere fysieke omgeving. Dat kan fijn zijn, als ontsnapping uit de dagelijkse beslommeringen, maar het kan je ook helpen je in de ander te verplaatsen. Als lezer word je meegenomen in de gedachten, gevoelens en ervaringen van een al dan niet fictief ander en leert zo begrijpen wat die ander drijft. Dankzij spiegelneuronen bouwt de lezer letterlijk een reeks aan ervaringen op.

Literatuur maakt ook mondiger: niet alleen vergroot het de taalbeheersing, het helpt om grip te krijgen op de eigen gevoelens, gedachten en ervaringen, dankzij de genuanceerde taal waarin het gevat is. Het geeft woorden aan grote gebeurtenissen: nieuw leven, ziekte of liefde. Je realiseert je dat je iets altijd al hebt geweten, maar niet wist dat er woorden voor waren. Ook kan het eenvoudigweg een spel zijn, taalplezier. Dat uit zich in het genieten van woorden, zinsbouw, ritme, klank en de opgeroepen beelden.

Traditioneel krijgt literatuur vaak vorm in een publicatie of een podiumpresentatie en ook onze activiteiten zijn en blijven veelal publieksactiviteiten. Maar literatuur is ongekend vrij en dus veelzijdig in de verschijningsvormen ervan. Literatuur is verbeelding die wordt opgeroepen door middel van taal, door de betekenis, ritme en klank van woorden. Het gebruikte medium hangt af van de inhoud van het literaire werk en van het beoogde publiek. Verbeelding kan worden opgeroepen in een boek of via een presentatie, maar evengoed een enkele dichtregel zomaar op straat of in een literaire podcast. Door op deze manier naar literatuur te kijken, maak je beter gebruik van de mogelijkheden van de kunstdiscipline en bereik je potentieel ook een ruimer publiek. Dat is wat we bij NOORDWOORD doen.

We bouwen aan een literaire cultuur: In een gezonde literaire cultuur is er een constante uitwisseling tussen de verschillende deelnemers aan die cultuur: lezers en schrijvers, amateurs en professionals, organisaties en individuen. Overal wordt georganiseerd en is literatuur terug te vinden: van cafés tot kantorencomplexen, van buurtcentra tot zorgcentra. Literatuur wordt ingebed in andere kunstdisciplines en actieve omgang met literatuur is voor velen een vorm van vrijetijdsbesteding, expressie en reflectie. Binnen NOORDWOORD werken we aan een stevige literaire basis en moedigen anderen aan tot ontwikkelen van literaire activiteiten en producties.

We maken literatuur toegankelijk voor iedereen: We willen ons enthousiasme over literatuur en de kracht ervan met zoveel mogelijk mensen delen en leggen de lat daarom hoog: We willen er zijn voor lezers, luisteraars en schrijvers, professionals, talenten en amateurs, fysiek en online. We willen er zijn voor trouwe bezoekers, maar ook groepen potentiële lezers bereiken, ongeacht leeftijd, culturele achtergrond of eventuele beperkingen. Omdat de drempel voor cultuurdeelname in de geijkte cultuurhuizen voor veel mensen erg hoog ligt zullen we dat ook moeten doen op plekken die vertrouwd voelen: buurtcentra, jongerencentra en verzorgingshuizen. We nemen daarnaast fysieke beperkingen zoveel mogelijk weg voor bezoekers aan onze activiteiten. Dat doen we door evenementen rolstoeltoegankelijk te organiseren, buddy's aan te bieden aan blinden en slechtzienden, en een gebarentolk in te zetten bij interviews en debatten.

We stimuleren een actieve beleving van literatuur: We scheppen condities waarbinnen mensen zelf participeren in de literaire cultuur. Zelf lezen, luisteren, schrijven, bespreken en literaire activiteiten bezoeken of organiseren. We betrekken deelnemers zélf in de activiteiten om de literaire ervaring te

versterken. Dat doe we via actieve omgang met literatuur, zoals schrijven, maar ook via ogenschijnlijk passieve handelingen. Zo worden lezers aangemoedigd de leeservaring te bespreken met anderen; festivalbezoekers worden actief betrokken in vraaggesprekken rond programma's of in literaire performances. Het woord 'publiek' maakt plaats voor 'bezoeker'. Zo wordt via literaire ervaringen de nieuwsgierigheid naar en begrip voor de ander aangewakkerd.

We helpen noordelijk talent professionaliseren: Binnen een actieve literaire cultuur is er ruimte voor mensen om hun talent te ontdekken en te ontwikkelen en om te experimenteren met nieuwe vormen. Er is volop aanbod voor (binnen- en buitenschoolse) kennismaking met creatief schrijven, verdere verdieping en uiteindelijke bekwaming tot het professionele schrijverschap. In zo'n gezonde ontwikkelsituatie worden schrijvers of literaire makers opgeleid in een kunstvakopleiding creatief schrijven. Binnen NOORDWOORD focussen we op de professionalisering van schrijftalent en dragen waar mogelijk en relevant bij aan verdere ontwikkeling van de talentketen.

We hebben Noord-Nederland als uitvalsbasis: We zijn gevestigd in het hart van de stad Groningen, die als enige grote stad in de provincie Groningen tevens het culturele centrum is van de provincie. Ook onze festivals Dichters in de Prinsentuin en Het Grote Gebeuren vinden plaats in de binnenstad. Ze blijven de basis vormen van NOORDWOORD, als knooppunt van al onze activiteiten: activiteiten in de stadswijken en de ommelanden, talentontwikkeling, prijzen en producties. We werken veel samen en brengen literaire makers en publiek samen uit Groningen, de noordelijke provincies, andere delen van het land en andere taalgebieden. Direct over de landsgrens werken we samen met organisaties uit Vlaanderen en met name Noord-West Duitsland. Zo dragen we bij aan een groot literatuurnetwerk en verrijking van de lokale, regionale en Nederlandstalige literatuur.

We programmeren en produceren divers: Diversiteit is altijd een aandachtspunt in onze programmering en producties. Om te voorkomen dat we ons beperken tot onze eigen redactiebubbel werken we samen met gastprogrammeurs, samenwerkingspartners met een niet-literair profiel en uiteenlopende community's. We maken ruimte voor uiteenlopende genres en stijlen en zetten toegankelijk werk naast beeldspraakrijke teksten. We zorgen er actief en bewust voor dat de auteurs en artiesten die we betrekken een diverse groep vormen, met onder meer verschillen in leeftijd, gender, culturele achtergrond en geboortegrond.

We verbinden: Bij alles wat we doen speelt verbinding een belangrijke rol. We slaan de brug tussen literatuur uit het noorden en literatuur elders in Nederland en daarbuiten. We grijpen de activiteiten aan om via literatuur te bespreken wat maatschappelijk speelt; dat doen we op én naast het podium. We zetten talent naast ervaren schrijvers en publieklievelingen. En we brengen alle deelnemers aan de festivals nog sterker met elkaar in contact: schrijvers, bezoekers, andere sprekers, andere makers.

We bieden kwaliteit: De inhoudelijke kwaliteit van onze programma's en producties staat onderaan in dit overzicht, maar centraal in de programmering. Bij de invulling en realisatie daarvan zoeken we daarnaast ook volop naar inbedding in de actualiteit en vernieuwing van de literatuur. We werken samen met gerenommeerde auteurs en andere betrokkenen, zoals andere artiesten, programmamakers en gespreksleiders. maar zetten ook talentvolle starters in. We grijpen terug op klassiekers, maar creëren ook volop ruimte voor innovatieve projecten en voor experiment. We bieden soms wars van de tijdgeest het podium aan steengoede schrijvers en oeuvrebouwers die minder mediageniek zijn, en investeren ook zo in de kwaliteit en ontwikkeling van literatuur.

REFLECTIE 2021-2024

In de afgelopen jaren kregen we dankzij de meerjarige steun van het Nederlands Letterenfonds, Gemeente Groningen en Provincie Groningen de kans om datgene dat we hadden opgebouwd te versterken. Ondanks tegenslagen zijn we trots op wat we in deze jaren hebben bereikt.

We merkten de gevolgen van COVID-19 met name bij de organisatie van Literatuurfestival Het Grote Gebeuren, waarin we vanwege maatregelen voortdurend alternatieven paraat moesten hebben. De editie van 2021 werkten we aanvankelijk uit in een setting met verschillende looproutes, we verplaatsten het festival naar een later moment en moesten toen alsnog kiezen voor het streamen van het festival. In 2022 moesten we het festival aanvankelijk annuleren, maar konden uiteindelijk nog een mini-editie uitwerken. Wat was het daarom geweldig om te merken hoe vroeg editie 2023 was uitverkocht en hoe blij het publiek was.



Boeken signeren (Raoul de Jong) en videobellen met publiek (Johan Fretz) tijdens de gestreamde editie van Het Grote Gebeuren. Gesigneerde boeken werden binnen Groningen nog dezelfde avond bezorgd.

Hoewel Dichters in de Prinsentuin in 2020 niet fysiek kon plaatsvinden, werd enthousiast gereageerd op onze bijlage bij de Groene Amsterdammer, festivals-in-een-doos en Poëzieknooppunten. Om onderling voldoende afstand mogelijk te maken en annulering te voorkomen weken we in 2021 uit naar de ruime Hortus Botanicus in Haren. Dankzij het intieme karakter van het festival konden we het festival er inrichten als zogenaamde 'doorstroomlocatie'. We benutten de inhoudelijke kansen die de ruimte bood, en ontvingen volop positieve reacties over de verschillende programma's en de diversiteit in het aanbod. Daarom organiseerden we het festival ook in 2022 en 2023 op deze plek. Toch merkten we dat een deel van ons beoogde publiek niet naar deze locatie kwam. Nu COVID-19 geen bepalende factor meer is, keren we terug naar het centrum van Groningen, en nemen de succesvolle programma-elementen mee.



Kasper Peters speelt Eminescu, Dichters in de Prinsentuin 2021, Hortus botanicus Haren

Zoals elke organisatie kregen ook wij te maken met de gevolgen van oorlog, hogere energielasten en inflatie: met name productie- en verblijfskosten stegen. Binnen onze budgetten drijft dat met name de reis- en verblijfskosten op – met het grote aantal deelnemende dichters en schrijvers is dat een aanzienlijke kostenpost. Daarnaast namen personeelslasten sneller toe dan voorzien. Tegelijk zagen we hoe bezoekersaantallen van Dichters in de Prinsentuin iets achterbleven bij de verwachting, vanwege herfstachtig weer (2022) en hittegolf (2023).

We besteedden jaarlijks aandacht aan de Beste Groninger Boeken in feestelijke programma's of, toen dat niet kon vanwege COVID-19, via filmopnames van genomineerd werk. De stadsdichters Renée Luth (2019-2021) en Myron Hamming (2021-2024) wisten ondanks de pandemie poëzie volop onder de aandacht te brengen, zowel bij Stadjers als bij publiek ver buiten Groningen. Vanwege de beperkingen, waar ook zij mee kampten, bood Gemeente Groningen hen een extra ambtsjaar of extra opdracht.

Schrijftalent weet NOORDWOORD steeds beter te vinden. De ondersteuning ontwikkelde van verschillende workshopreeksen naar maatwerk voor elk talent. Dat wierp zijn vruchten af. Soms hielp het talent aan een landelijk bereik en publiek, zoals prijswinnende debutant Alara Adilow, die onlangs als

literair talent van 2024 werd uitgeroepen. Anderen wisten juist ook regionaal interdisciplinair door te breken, zoals Charlotte Beerda, of internationaal opdrachten te werven, zoals de deelnemers aan Building a Bridge en Grensland, die aan weerszijden van de Gronings-Duitse grens werk(t)en aan gezamenlijke meertalige performances. Met onze hulp konden verder de eerste Groningse LetterenStipendia à €10.000,- worden uitgereikt.

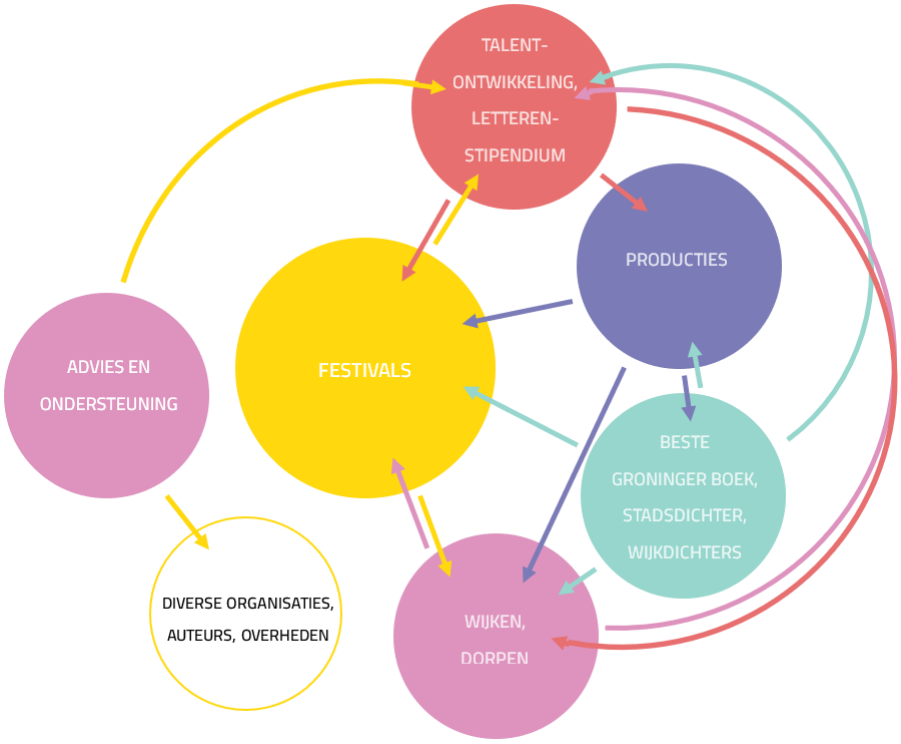
We ontwikkelden diverse producties en programma's, vaak vernieuwend, vaak in co-creatie, vaak samen met literair talent. We experimenteerden bijvoorbeeld succesvol met literaire audioproducties en werken aan een interactief AR-verhaal via smartphone in de Groningse binnenstad. Voor enkele van onze producties zochten we samenwerking met Duitse collega's. Zo ontwikkelden we de publieksperformance Building a Bridge met globale˚ festival. Met die opgedane contacten werkten we met festival Grasnapolsky aan Grensland I en II in de Gronings-Duitse grensregio.

Intussen zetten we verschillende stappen die NOORDWOORD toegankelijker en benaderbaar maakten. De nieuw ontwikkelde huisstijl en bijhorende website sluiten veel beter aan bij wat we doen. Ons nieuwe kantoor met workshop-/vergaderruimte aan de voet van de A-kerk in hartje Groningen is een productieve plek voor samenkomen, verdieping, en uitwisseling. Zo kweekten we de randvoorwaarden voor een actieve literaire cultuur. Daarnaast zetten we actief in op het verbreden van samenwerking om met het hele brede culturele veld te werken aan een levendige cultuur en de ontwikkeling van literatuur.

AMBITIES 2025 – 2028

We zien de jaren 2025 – 2028 als een periode waarin we onze huidige activiteiten bestendigen en versterken, en een bredere literaire basis leggen in provincie en gemeente Groningen. Dat versterken doen we deels door geen afzonderlijke losstaande evenementen en projecten meer te organiseren, maar te werken aan een integrale benadering van onze activiteiten. Daarin verbinden we alles met elkaar, elk onderdeel moet bijdragen aan of invloed hebben op andere onderdelen. Hieronder hebben we dat gevisualiseerd. Daarnaast willen we een sterkere rol nemen buiten de binnenstad, in wijken en in dorpen, en op die manier werken aan de bruisende en toegankelijke literaire cultuur.

We willen daarom **Poëziefestival Dichters in de Prinsentuin** en **Literatuurfestival Het Grote Gebeuren** sterk inzetten als centrum van onze activiteiten, het knooppunt in alles wat we doen. We willen ernaar toe dat de festivals niet alleen inspiratieplek, maar meer dan ooit ook bruisende ontmoetingsplek zijn.



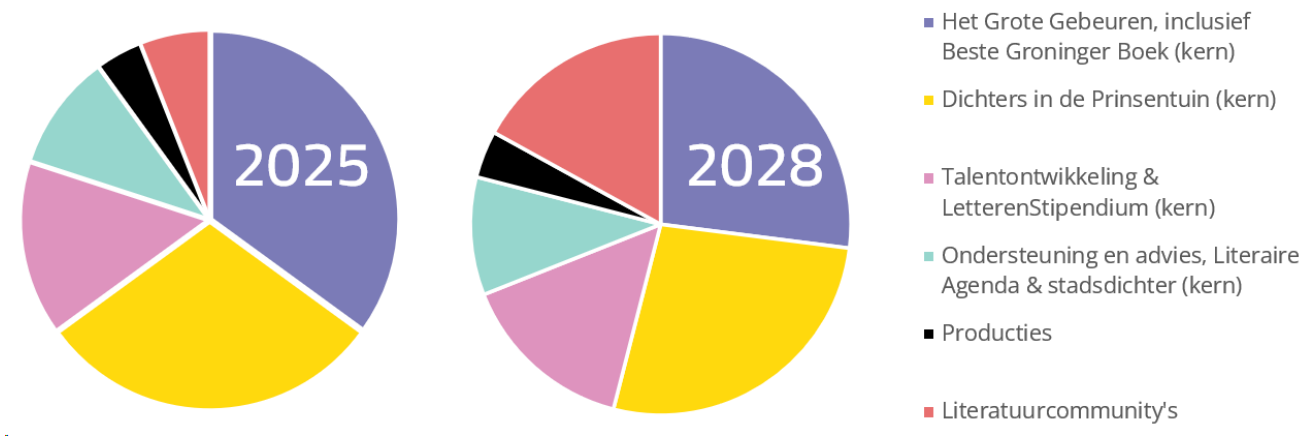
We blijven **beginnende schrijvers** helpen hun vorm te vinden en te professionaliseren. Ook bieden we **bewezen talent** de kans om vervolgstappen te zetten. Dat doen we onder meer met een breed talentenprogramma en de uitreiking van het LetterenStipendium. We willen talenten de komende jaren extra

helpen een landelijk publiek te bereiken door hen onder de aandacht te brengen bij collegafestivals en andere organisaties. Ook met de uitreiking van de prijzen voor het Beste Groninger Boek laten we zien wat Groningen te bieden heeft. Hier willen we de focus sterker leggen op genomineerde titels en actief aanzetten tot het lezen van deze boeken.

We blijven beginnende en bewezen talent betrekken bij vernieuwende **producties** en aanmoedigen die zelf te ontwikkelen. We zullen deze producties vrijwel altijd interdisciplinair ontwikkelen in samenwerking met andere organisaties en steevast een plek geven in één van de festivals. We gaan door met de organisatie van het stadsdichterschap van Groningen. We blijven de **stadsdichter** ondersteunen in de taak om poëzie onder de aandacht te brengen en de stad in poëzie te vatten. Ook willen we naast **ondersteuning en advies** aan andere organisaties ook incidenteel inhoudelijk bijdragen aan literatuur in hun programmering.

In de wijken en dorpen van Groningen willen we daarnaast met inzet van talent werken aan **literatuurcommunity's**. Met deze community's en met schrijvers of dichters die aan de festivals deelnemen willen we lokale **mini-edities van festivals organiseren**. Eindproducten uit die bijeenkomsten zullen we dan uitlichten tijdens festivals in de binnenstad, de wijken en de dorpen.

Door een groeiende rol van activiteiten in de dorpen en de wijken zal het zwaartepunt van onze activiteiten in de komende jaren langzaamaan verschuiven. Hieronder maken we zichtbaar wat de verwachte verhoudingen tussen de verschillende activiteiten zijn, in 2025 en 2028.



PLANNEN VOOR DE TOEKOMST

Terwijl we werken aan verdere vervlechting en versterking van onze eigen activiteiten en die van anderen, bouwen we verder aan ambities voor de lange termijn. Voor sommige ambities hebben we gevorderde plannen, voor andere zijn de eerste stappen gezet. We lichten ze hieronder toe.

Samen met o.a. Kunstpunt Groningen, Noorderlicht (fotografie) en GRID Grafisch Museum Groningen heeft NOORDWOORD gevorderde plannen voor een gezamenlijk Huis van Letter en Beeld (werktitel), waarin de samenwerking een surplus biedt aan alle afzonderlijke activiteiten. Eind januari 2024 ligt er een concept meerjarenplan met Programma van Eisen en visuele vertaling daarvan. Het gaat om inhoudelijk samenwerken rond festivals en andere activiteiten, om het delen van ruimtes voor residenties, workshops en vergaderruimte, om het gezamenlijk aanbieden van een ontwikkellab en werkplaats/studio, gedeelde expositieruime met wisseltentoonstellingen voor tekst en beeld en gezamenlijke ontmoetingsplek voor jonge makers. We hebben ook Poëziepaleis uitgenodigd om deel uit te maken van deze samenwerking..

Met Academie Minerva is het gesprek opgestart voor een Kunstvakopleiding Creatief Schrijven. We zien dit als een logische aanvulling op en uitbreiding van een goede basis voor ontwikkeling van literair talent, dat we via We The North in kaart willen brengen en willen versterken (zie p.12).

We zien dat de ontwikkeling van literatuur en de samenwerking tussen organisaties in Drenthe achterblijven bij de ontwikkelingen in Groningen. Dat baart zorgen. Ons eerste initiatief voor steviger ondersteuning op dat vlak door NOORDWOORD leidde ertoe dat verschillende partijen onderling beter zijn gaan afstemmen. We blijven met hen in contact en ondersteunen waar nodig en gewenst.

We werken al samen met organisaties in Oldenburg en Bremen. We voorzien op langere termijn verdere samenwerking met organisaties in de andere steden langs de Waddenregio: bijvoorbeeld met LiteraturZentrum Hamburg, Literaturhaus Sleeswijk-Holstein, de Sydslesvigsk Forening in Flensburg, etc.

We zien, zeker met verdere inbedding van activiteiten in de wijken, kansen om Groningen op de kaart te zetten als een UNESCO City of Literature. We willen een aanvraag daartoe in de komende jaren in gang zetten, in samenwerking met literaire partners in gemeente Groningen.

POSITIONERING

NOORDWOORD is als Stichting Literaire Activiteiten Groningen in 2009 ontstaan uit een fusie tussen Poëziefestival Dichters in de Prinsentuin; de jaarlijkse Groningse Poëziemarathon en Letter&Stad; de initiators van de Online Literaire Agenda van Groningen. Weinig later werd daar ook literatuurfestival Het Grote Gebeuren aan toegevoegd. Het waren prachtige en succesvolle activiteiten, geïnitieerd en uitgevoerd door diverse personen en organisaties. Geen wonder dat de aandacht voor samenwerking de kern vormt bij alles wat NOORDWOORD doet.

In 2017 ontving NOORDWOORD voor het eerst structurele ondersteuning en in 2019 werd NOORDWOORD door gemeente en provincie bestempeld als Cultuurpijler voor de Letteren. Ook werden we genomineerd voor de eerste Groninger Cultuurprijs, de prijs voor wie een bijzondere impuls geeft aan het culturele klimaat in de provincie Groningen. Inmiddels is NOORDWOORD niet meer weg te denken als aanjager en ondersteuner van de literaire cultuur in en vanuit Groningen. We worden binnen en buiten Groningen steeds vaker uitgenodigd voor samenwerking.

SAMENWERKINGSVERBANDEN: SAMEN OPTREKKEN

Als Cultuurpijler voor de Letteren maken we deel uit van het **Netwerk Kunst & Cultuur Groningen** en werken in die setting samen met organisaties als Eurosonic Noorderslag, Jonge Harten, NITE/Club Guy & Roni en Noord Nederlands Orkest aan de versterking van de culturele infrastructuur in Groningen. Samen zetten wij ons in voor een sterkere cultuursector door middel van lobbywerkzaamheden op landelijk, provinciaal en gemeentelijk niveau. We promoten er Groningen als cultureel centrum van Noord-Nederland en geven gevraagd en ongevraagd advies over de staat van de sector.

Landelijk werken we onder de noemer **VLAM21** samen met literaire festivals en producerende organisaties aan versterking van de sector, met focus op literatuurproducties, literatuur op het podium en literatuureducatie. Binnen dit verband deden we al gezamenlijk onderzoek naar beloningen, kwamen er beloningsrichtlijnen voor medewerkers en makers, en startten we traineeships voor startende programmamakers en opleidingstrajecten voor meer ervaren programmamakers.

Als partner van de **Poëzieweek** maakte NOORDWOORD zich de afgelopen jaren sterk voor het behoud van dit evenement. De coördinatie ligt bij Poëziecentrum Gent, in Nederland sinds 2023 ondersteund door Poetry International. Binnen deze setting werkt NOORDWOORD samen met organisaties als Poëzieclub/Awater, Stichting Lezen, De Schrijverscentrale, CPNB, Koninklijke Bibliotheek Nederland, Perdu, School der Poëzie, de Taalunie, Antwerpen Boekenstad, Stichting Literaire Activiteiten Nijmegen, Poetry Circle Nowhere en Passa Porta.

Zelf brengen we enkele keren per jaar regionale literaire partners en literatuurprogrammeurs samen binnen het **Literatuurnetwerk Noord**. Organisaties die regelmatig aanschuiven zijn instellingen en organisaties als Poëziepaleis, Noordstaat, GRID, Forum Groningen, Centrum voor Groninger Taal en

Cultuur en Biblionet Groningen, maar ook kleine eenmalige of jaarlijkse initiatieven en studentenverenigingen.

SAMENWERKEN AAN ACTIVITEITEN

In de realisatie van activiteiten werkt NOORDWOORD internationaal en landelijk, maar ook veelal regionaal en lokaal samen met andere organisaties. Zo werkten we in de afgelopen jaren volop in co-creatie of anderszins intensief samen met Forum Groningen, Gronings Vuur, Poëziepaleis, Vrijdag, De Wijk De Wereld, Biblionet Groningen en Stichting Groninger Taal en Cultuur. Andere samenwerkingspartners waren bijvoorbeeld NNT (nu NITE), Het Kielzog Hoogezand, SPOT Groningen, Stichting ARTisBOOK en De Noorderlingen. We rekenen erop dat die samenwerking in de toekomst onverminderd doorgaat.

Buiten Groningen werken we bijvoorbeeld samen met Zomerzinnen binnen FestiValderAa, Festival Meet Me at the Lighthouse op Schiermonnikoog, Poetry International in Rotterdam, Wintertuin in Nijmegen en anderen. Over de zuidgrens wisselen we uit met Poëziecentrum Gent en Vlaams-Nederlands huis De Buren, richting het oosten werkten we al intensief samen met het globale° festival für grenzüberschreitende Literatur en het Literaturkontor in Bremen en breiden in 2024 de samenwerking uit met Emsländischen Landschaft Oldenburg en Literaturhaus Oldenburg.

STRATEGIE ‘25-‘28

ACTIVITEITEN

FESTIVALS

DICHTERS IN DE PRINSENTUIN

Dichters in de Prinsentuin blijft een meerdaags zomers poëziefestival. Het festival keert terug naar de Groninger binnenstad en breidt zich uit over de Prinsentuin en omliggende groene omgeving van het Martinikerkhof en de Grote Markt. Op die manier hebben we ruimte voor het beste van beide locaties.

We bieden opnieuw laagdrempelige toegang tot het festival voor iedereen. We blijven bezoekers trakteren met heel veel gedichten en spoken word van talenten en ervaren dichters en bieden zo een staalkaart van de actuele Nederlandstalige poëzie. We moedigen bezoekers aan dichtregels te noteren of bundels aan te schaffen. De groene omgeving van de Prinsentuin en het Martinikerkhof brengen rust om met aandacht te kunnen luisteren.

Mischa Andriessen leest in de loofgangen tijdens Dichters in de



In de loofgangen in de Prinsentuin bieden we de zo voor dit festival kenmerkende voorleesmomenten aan. Dichters lezen gedichten voor op armlengte van de bezoekers, bezoekers kunnen volop vragen stellen en dichters experimenteren met nieuwe dichtregels of gedichten.
We nemen mee wat in de Hortus Botanicus succesvol bleek: interviews, gesprekken en de

verbinding tussen poëzie en andere kunstdisciplines, zoals theater, muziek en beeldende kunst. Ook zetten we zeker de langzaamleessessies voort, waarin bezoekers gezamenlijk een gedicht langzaam lezen en interpreteren, als trage tegenhanger tegenover de woordenrijkdom elders in het festival.

We bieden ruimte aan Poëziepaleis voor de finale van Doe Maar Dicht Maar en poëzie-educatieve programmering; we werken samenwerken met Centrum Groninger Taal en Cultuur voor een sterke inbedding van de Groningse poëzie in het festival en we bieden andere organisaties en collectieven ruimte om programma's uit te werken rond poëzie en spoken word.

We blijven van elk dichttalent en elke ervaren dichter een gedicht in tekst en audio uploaden als Poëzieknooppunt in de app VERS. Daarmee breidt dit netwerk van poëzie op de GPS-locaties van het landelijke fietsknooppuntennetwerk jaarlijks als een inktvlek verder uit richting Friesland en Drenthe.

HET GROTE GEBEUREN

Literatuurfestival Het Grote Gebeuren, onze co-productie met Forum Groningen, wordt na bijna twintig jaar nog steeds enthousiast onthaald door een ruim literatuurpubliek uit het noorden. We bieden er lezingen, gesprekken, interdisciplinaire samenwerkingen, eigen producties en kleine workshops. Meer dan eerder zetten we in op de interactie tussen deelnemers: Debatten monden uit in gesprekken en we betrekken wijkbewoners en dorpsbewoners in de realisatie van het festival. We proberen dat laagdrempelig te doen en bezoekers mee te nemen in een gesprek, in een verhaal, zonder dat voorkennis nodig is.

In de komende jaren zetten we een nieuwe stap en buigen het jaarlijkse festival om naar een periodiek festival in drie edities: een herfsteditie (oktober), een wintereditie (februari) en een lente-editie (april). In plaats van één festivalavond vol parallelle programmering, organiseren we drie festivalavonden, met nog steeds, maar minder, parallelle programma's. Wél willen we de drie festivals inhoudelijk en thematisch aan elkaar verbinden. Deze aanpassing heeft een aantal inhoudelijke en praktische voordelen.

Zo hoeven bezoekers gedurende een festivalavond minder te kiezen, maar hebben verspreid over de festivals meer kans een programma bij te wonen. Door spreiding over het jaar zijn we beter in staat om in te spelen op wat er maatschappelijk speelt en dit via literatuur bespreekbaar te maken. Het schept bovendien kansen voor koppeling aan tournees van buitenlandse auteurs, voor presentatie van nieuw Nederlandstalig werk en voor inbedding van (interdisciplinaire) samenwerkingen. Ook kunnen we de uitreiking van het LetterenStipendium en die van de prijzen voor het Beste Groninger Boek op natuurlijke wijze in de festivals inbedden.

We beperken het aantal zalen dat we gebruiken, maar zetten uitsluitend grote zalen in, zodat we met elk programma een ruim publiek kunnen bedienen. Daarnaast creëren we een uitgebreide en vrij toegankelijke festivalbeleving op de begane grond van het gebouw. Per editie kunnen we dan iets minder bezoekers verwelkomen dan in de huidige setting, maar doordat we programma's spreiden bereiken we in totaal meer bezoekers. We gaan uit van circa 400 betalende bezoekers per editie, aangevuld met 250 bezoekers aan de vrij toegankelijke elementen van het festival.

Met deze opzet maken we efficiënter gebruik van de middelen en tijd van programmamakers en productie en creëren we minder piekdrukte. Qua marketing vraagt het overigens meer aandacht, maar levert ook meer reuring op.

TALENTONTWIKKELING

In de komende jaren blijven we jaarrond werken aan en met een open en toegankelijk noordelijk talentennetwerk. Schrijftalent kan deel uitmaken van deze community wanneer uit inschrijving en intake blijkt dat deze persoon beschikt over schrijftalent en gedrevenheid om dat professioneel in te zetten. Ook wijkdichters nemen we op in ons netwerk. We monitoren de ontwikkelingen van talenten via

portfolio's, waarin talent de persoonlijke ontwikkelingsdoelen vastlegt en daarop reflecteert, en via de getoonde inzet in de mogelijkheden die we aanbieden. De talenten uit dit netwerk bieden we via maatwerk een zo gericht mogelijk persoonlijk programma, die bestaat uit de volgende elementen:

- We geven talent in groepsverband workshops, trainingen en ontmoetingen met experts. Deze bijeenkomsten gaan deels over professionalsering van het schrijverschap, en zijn deels gericht op de literaire ontwikkeling. De inhoud van workshops bepalen we op basis van behoefte-inventarisatie bij de talenten. Dat leidde eerder bijvoorbeeld tot onze reeks 'De lange adem', over langdurig werken aan een groter project.
- We blijven jaarlijks aan enkele talenten de mogelijkheid bieden om gebruik te maken van individuele begeleiding op verschillende gebieden zoals redactie, ondernemerschap en performance. Het kan gaan om het meelezen met een projectaanvraag, redactionele feedback op een reeks gedichten of ondersteuning bij het schrijven van een roman.
- We investeren in communityvorming en uitwisseling: Jaarlijks organiseren we de NOORDWOORD talentendag, waarin talent opgedane ervaring en kennis deelt. We maken onderlinge uitwisseling tussen talenten laagdrempelig in intervisiemomenten en via app-groepen.
- We ontwikkelen producties voor en met talent, waarin verschillende talenten samen toewerken naar een eindresultaat. Op deze manier stimuleren we ze om stappen te zetten buiten hun comfortzone, om samen te werken, om toe te werken naar een eindproduct en hun netwerk en bereik te vergroten. Binnen de context van deze producties bieden we aanvullende ontmoetingen, workshops en masterclasses.



Workshop 'Performen met publiek' door theatermaker Emke Miedema, voor Building a Bridge. Worpswede, DE, juli 2021.

- Voor bewezen talent, dat bijvoorbeeld zelfstandig programma's heeft ontwikkeld voor festivals of diverse publicaties heeft in literaire tijdschriften, zetten we een pitchprogramma op. We stimuleren landelijk bereik door hen en de producties waarvan ze deel uitmaken binnen ons netwerk regelmatig actief onder de aandacht te brengen. Ook initiëren we talentuitwisselingen met literaire organisaties elders in Nederland en Vlaanderen.
- We brengen schrijftalent en programmerende organisaties met elkaar in contact, ondersteunen talent zo in het werven van opdrachten en stimuleren tot het hanteren van een eerlijk honorarium.
- We brengen talent via nieuwsbrieven op de hoogte van interessante ontwikkelmogelijkheden bij NOORDWOORD en bij andere organisaties, binnen en buiten Groningen. Denk aan subsidiemogelijkheden, residenties, schrijfwedstrijden, etc.
- Aanvullend ondersteunen we literair organisatietalent. Dit doen we al sinds 2021 met de NOORDWOORD HUB; dit blijven we doen. Het gaat om niet-schrijvers die ambitie hebben om als organisator of creatief producent actief met literatuur te werken. We brengen hen in contact met beginnende schrijvers, nemen hen op in ons talentennetwerk en stimuleren hen hun plannen uit te voeren. Jonge programmeurs die we vanuit scholen betrekken bij festivals kunnen later hiernaar doorstromen.

TALENTONTWIKKELING ROND FESTIVALS

Dichters in de Prinsentuin is een literaire kweekvijver: we plaatsen talentvolle dichters naast ervaren dichters en bieden zo leer-, experimenteer- en netwerkruimte aan talent uit het hele Nederlandse taalgebied. We selecteren jaarlijks 30 talenten uit de ca. 160 reacties op een Open Call en blijven ook de noordelijke talenten ruimte en een podium bieden. Behalve een podium en netwerkplek bieden we deze talenten ook uitgebreide inhoudelijke feedback op een gedicht door professionele poëzieredacteuren. Dit wordt vervolgens aangevuld met een performanceworkshop tijdens het festival. Het is een waardevolle kennismaking met het professionele veld en biedt beginnende dichters concrete ontwikkelingshandvatten. Tijdens Het Grote Gebeuren bieden we ruimte aan noordelijk talent en bieden ook altijd podium aan debutanten en oeuvrebouwers.

In 2023 startten we al met het toevoegen van gedichten aan onze nieuwsbrief. De komende jaren bieden we diverse beginnende auteurs – talenten, debutanten, oeuvrebouwers – rond de festivals een extra podium. Dat doen we door kwaliteitsbeeldopnames van hun performance of lezing te maken en die te delen via onze digitale kanalen. Juist zij hebben veel baat bij een presentatie op een breed platform.

LETTERENSTIPENDIUM

In 2023 werd voor het eerst het LetterenStipendium uitgereikt: een jaarlijkse stimuleringsprijs van Gemeente Groningen voor twee talentvolle literaire makers, georganiseerd door NOORDWOORD. Het gaat om in totaal €10,000,- per talent, waarvan €3000,- bedoeld is voor ontwikkeling. Het resterende bedrag kan worden ingezet binnen een subsidieaanvraag voor een breder project, of rechtstreeks ten goede komen aan een kleiner project. De uitreiking vindt in februari plaats tijdens Het Grote Gebeuren.

EDUCATIE

Voor NOORDWOORD zien we de komende jaren geen actieve organiserende rol in literatuureducatie voor kinderen en jongeren. Liever stimuleren en adviseren we anderen die daarvoor al de juiste vormen en kanalen hebben. Zo zijn we over het aanbod voor creatief schrijven in gesprek met Kunst & Cultuur (binnenschoolse cultuureducatie in Groningen en Drenthe) en VRIJDAG (huis voor amateurkunst).

Verder dragen we in brede zin bij aan een goed aanbod van literatuureducatie in het noorden. Zo signaleren we een hiaat in literatuureducatie in de noordelijke provincies, met name waar het gaat om creatief schrijven: een ontbrekende schakel in de keten van talentontwikkeling. Poëziepaleis doet veel, maar bereikt niet alle scholen. Bovendien zou naast het schrijven van poëzie ook ruimte moeten zijn voor het vertellen van verhalen en andere vormen van creatief schrijven. Dit knelpunt hebben we aangekaart bij lokale overheden. Om duidelijk en helderder zicht te hebben op de situatie ligt er op moment van schrijven een onderzoeksvoorstel ter bespreking binnen het cultuurprogramma van We The North. De eerste inzet is het uitvoeren van een inventarisatie van het creatief schrijven-aanbod in de drie noordelijke provincies. Het is een eerste opmaat naar een breed samenwerkingsprogramma op het gebied van ontwikkeling van literair talent in Noord-Nederland, zoals We The North die ook al mogelijk maakte voor andere kunstdisciplines.

LITERATUURCOMMUNITIES IN WIJKEN EN DORPEN

In de komende jaren willen we de literaire cultuur in Groningen duurzaam intensiveren door wijk voor wijk, dorp voor dorp, verschillende projecten te initiëren. We zullen mini-edities van onze festivals realiseren en we bouwen aan literatuurcommunity's via lees- en schrijfprojecten. Concreet gaat het om de projecten *Zin in!*, Shared Reading en De Beste Groninger Boekenclub.

De organisatie pakken we op in samenwerking met cultuurcoaches, de wijkdichters, Stichting Arts in Health en met diverse andere organisaties uit ons directe en indirecte netwerk. We nemen er de tijd voor: liever zetten we middelen gericht in om te bouwen aan een duurzaam literatuurnetwerk, dan ze te spreiden zonder de benodigde ondersteuning te kunnen bieden. We gaan voorlopig uit van realisatie van twee wijken/dorpen in 2025, waarna we jaarlijks één wijk of dorp toevoegen. We volgen de routes die al zijn uitgezet binnen Gronings Vuur en De Wijk De Wereld (initiatieven in resp. dorpen en wijken, die inwoners verbinden en de culturele infrastructuur versterken). Zo stimuleren we een levendige literaire cultuur, met ruimte voor particuliere én gedeelde reflectie op persoonlijke en maatschappelijke ontwikkelingen. Zo ontstaat verbinding tussen bewoners, via geschreven literatuur en performance.

SHARED READING

Shared Reading, een initiatief van het Vlaams Leescollectief, wil mensen via het lezen van verhalen en gedichten sterker en weerbaarder maken en hen verbinden, met name wie moeilijk toegang heeft tot literatuur. Het principe van Shared Reading is om tijdens bijeenkomsten samen een tekst te lezen – het is dus geen klassieke leesclub waarin deelnemers thuis lezen. Medewerkers van NOORDWOORD zijn eerder al opgeleid als leesbegeleider via het Vlaams Lezerscollectief. In samenwerking met Arts in Health en het Vlaams Lezerscollectief willen we onze kennis inzetten om nieuwe leesbegeleiders op te leiden, om het bereik zo groot mogelijk te maken.

ZIN IN! LEZEN EN CREATIEF SCHRIJVEN

Met *Zin in!* verbinden we groepen zinnenverzamelaars: we helpen mensen op weg met lezen en schrijven door hen actief aan te moedigen om datgene dat ze raakt of zelf bedenken te verzamelen en te verwerken. Deelnemers kiezen zelf individueel of in een groep het te lezen werk, maar kunnen daarin worden ondersteund door de workshopgever. Het is belangrijk om de lat niet te hoog te leggen en de focus te houden op leesplezier en plezier in het verwerkingsproces. Wat we willen bereiken, is dat deelnemers handvatten krijgen bij het lezen van een tekst en ervaren hoe lezen hen kan verrijken. De manier waarop ze dat doen ligt bij de deelnemers zelf en hangt af van de eigen voorkeuren, maar we geven suggesties en bieden in elk geval een uitgangspunt op papier: een zinnenlogboek, een variant op de reading journal. Deelnemers maken daarin tijdens het lezen notities en aantekeningen en reflecteren op datgene wat gelezen wordt. Ze geven er eigen woorden aan en vormen er met tekeningen en collages beelden bij. Tijdens bijeenkomsten bespreken ze hun leeservaringen met andere deelnemers. Het eindproduct is een zinnenlogboek (zie hiernaast voor een voorbeeld), dat de basis kan vormen voor een Zinnenzine, die kan worden aangeboden in de wijk, het dorp, of op onze festivals.



BESTE GRONINGER BOEKENCLUB

Voorafgaand aan de uitreiking van de prijzen voor het Beste Groninger Boek organiseren we Beste Groninger Boekenclubs. Dat doen we samen met Biblionet Groningen en Forum Groningen. In drie maanden tijd worden in deze leesclubs vijf boeken gelezen en besproken. Vervolgens kiezen deelnemende lezers een publiekswinnaar en wisselen ze bij de uitreiking van gedachten met de auteurs van betreffende boeken.

MINI-EDITIES VAN FESTIVALS

We willen een sterkere verbinding maken tussen wat in de binnenstad van Groningen in de festivals gebeurt en wat er daarbuiten in de wijken en dorpen plaatsvindt. Daarvoor brengen we enkele van de

festivalprogramma's onder in de wijken waarbinnen de samenwerking met andere organisaties is gerealiseerd en waarbinnen al kleine literatuurcommunity's zijn gevormd. Dat doen we voorafgaand aan of volgend op het centrale festival in de binnenstad. We maken programma's die aansluiten bij wat in de betreffende wijk speelt. Ook zullen we ontmoetingen organiseren met auteurs wier werk wordt gelezen, performance- en poëzieworkshops aanbieden, Zinnenzines presenteren, Shared Readingsessies houden en Dichtbij-optredens bieden, zoals de loofgangenoptredens tijdens Dichters in de Prinsentuin.

PRIJZEN, EREFUNCTIES EN STIPENDIA

NOORDWOORD organiseert de selectie en uitreiking rond het **LetterenStipendium** (zie hierboven), de Stadsdichtersverkiezing en –begeleiding en de uitreiking van prijzen voor het Beste Groninger Boek.

Voor de prijzen voor het **Beste Groninger Boek** worden met ingang van 2025 twee jury's aangesteld: één voor fictie, één voor non-fictie. Voor de categorie fictie wordt daarnaast door lezers uit de Beste Groninger Boekenclub (zie vorige paragraaf) een publiekswinnaar gekozen. De prijzen voor het Beste Groninger Boek worden uitgereikt tijdens de lente-editie van Het Grote Gebeuren. Met deze prijs bevorderen we de brede aandacht en waardering voor de Groninger letteren, ook onder een publiek van 'niet-lezers'. Ook stimuleert de prijs de verkoop van genomineerde titels bij lokale boekhandels..

Het **stadsdichterschap** van Groningen is niet alleen een eervolle ambassadeursfunctie voor de gemeente Groningen, het is ook een tweejarige opdracht aan de betreffende dichter om poëzie onder de aandacht te brengen van alle Groningers. Dit doet deze in elk geval door jaarlijks zes of meer gedichten voor de Gemeente te schrijven. Daarnaast wordt de Stadsdichter gestimuleerd projecten op te starten en door NOORDWOORD gefaciliteerd bij de uitvoering van de rol. Een stadsdichter heeft een ambtstermijn van twee jaar, nieuwe stadsdichters worden in de Poëzieweek gepresenteerd.

PRODUCTIES

NOORDWOORD blijft werken aan de ontwikkeling van nieuwe literatuur. Dat doen we veelal in samenwerking met andere organisaties, soms zelfstandig, en vrijwel altijd binnen de context van onze andere activiteiten, zoals festivals en talentontwikkeling. We zoeken verder naar kansen om publiek te laten ervaren hoe literatuur vorm kan krijgen buiten het boek en willen experimenteren met nieuwe literatuurvormen. We richten ons dan met name op interdisciplinaire performances tijdens de festivals en producties waarin (digitale) interactiviteit en nieuwe media een rol spelen.

ONDERSTEUNING EN ADVIES

NOORDWOORD investeert al jaren in het versterken van het letterenklimaat in stad en provincie Groningen en de wijde regio. We blijven actief om als centrale letterenorganisatie andere personen en organisaties te ondersteunen, zowel proactief als reactief.

Proactief: We nemen wekelijks in onze Online Literaire Agenda alle literaire activiteiten op die relevant kunnen zijn voor inwoners van Groningen. Dat betreft in elk geval alle literaire activiteiten in stad en ommeland, maar ook opvallende of grotere activiteiten in Drenthe en Friesland. Ook brengen we de letterensector bijeen in het Literatuurnetwerk Noord, waarin we delen wat landelijk in het culturele veld speelt en bespreken hoe dat de lokale situatie beïnvloedt. We stimuleren tot organisatie van evenementen en tot samenwerking en de uitwisseling van ideeën en kennis. Ook faciliteren we gezamenlijke marketing, zoals die rond de Poëzieweek via de NOORDWOORD-website. Verder brengen we knelpunten in de sector ter sprake bij overheden en eventuele andere partijen, zoals de ontbrekende schakel in de keten van talentontwikkeling (zie p.12). Om regionale initiatieven vooruit te helpen

plaatsen we daarnaast informatie op onze website over fondsen en subsidies, een overzicht van locaties die je kunt huren en promotietips. Ook stellen we onze vergader/workshopruimte beschikbaar voor organisatie van en overleg over literatuur-gebonden activiteiten en lees- en schrijfgroepen.

Reactief: We versterken het literaire klimaat door mee te denken met andere organisaties, ondersteuning te bieden in programmering of door mensen en organisaties aan elkaar te verbinden. We doen het ook door op verzoek incidenteel bij te dragen aan literaire initiatieven: NOORDWOORD wordt met enige regelmaat gevraagd om bij te dragen aan kleinere en grotere cultuurfestivals en -programma's, zoals Festival Hongerige Wolf, het bevrijdingsfestival of het centrale Groningse aftelmoment tijdens de jaarwisseling. Door in te gaan op deze verzoeken wordt literatuur een groter en kwalitatief sterker onderdeel in het culturele aanbod. Daar komt bij dat we op die manier nieuwe publieksgroepen bereiken en dankzij nieuwe samenwerkingspartners kunnen we meer en andere projecten initiëren. Deze ontwikkelingen dragen enorm bij aan de literaire cultuur in Groningen.

PUBLIEKSBENADERING EN PUBLIEKSBEREIK



Centraal in onze huisstijl staat het idee dat literatuur werkt als een vinger op een beslagen raam: één veeg creëert een venster om naar buiten te kijken, laat je ontdekken wat zich daarachter bevindt, biedt een ander perspectief. Je maakt contact met de wereld. Dit idee is vertaald naar een 'swipe-vorm' die terugkeert in alle marketinguitingen. Hierdoor herkent het publiek deze al snel als NOORDWOORD-activiteit. Elke activiteit of evenement krijgt een eigen campagnebeeld. Daarbij zorgen we ervoor dat de gezamenlijke beelden bij de verschillende activiteiten representatief zijn voor wat we organiseren.

NOORDWOORD
Literatuur bevraagt je wereld.
NOORDWOORD
Literatuur herschikt je wereld.
NOORDWOORD
Literatuur kantelt je wereld.
NOORDWOORD
Literatuur kleurt je wereld.
NOORDWOORD
Literatuur ontwart je wereld.
NOORDWOORD
Literatuur opent je wereld.
NOORDWOORD
Literatuur verandert je wereld.
NOORDWOORD
Literatuur verklaart je wereld.

In de verschillende varianten van de pay-off bij ons logo maken we de kracht en veelzijdigheid van literatuur telkens zichtbaar in vrijwel al onze communicatie en spreken we de lezer direct aan. Hiernaast zijn enkele varianten te zien.

WEBSITE EN PUBLICATIES

De in 2022 vernieuwde website geeft al die activiteiten helder en overzichtelijk weer en maakt het mogelijk om duidelijk te communiceren over programma's, projecten, deelnemende auteurs en andere gasten. Omdat we een uitgebreide festivalwebsite hebben met beschrijvingen van alle programma's verspreiden we geen papieren programma's meer, het beperkte aantal digitaal minder vaardige bezoekers kan het programma in eenvoudige opmaak printen. Tijdens onze festivals verspreiden we een blokkenschema met een URL-code naar relevante programma-inhoud op de website.

DOELGROEPEN EN BENADERINGSWIJZEN

Met onze activiteiten bereiken we uiteenlopende doelgroepen, waarvan het grootste deel afkomstig is uit Groningen en omgeving. Tijdens Dichters in de Prinsentuin is het beeld anders en trekken we naast noorderlingen ook publiek uit andere delen van Nederland en uit Vlaanderen, samen zo'n 10-15%. Hieronder lichten we toe welke doelgroepen we bereiken en via welke route.

Bestaand festivalpubliek is nog steeds vooral vrouw, wit, van middelbare leeftijd en lezer. Gelukkig zien we ook volop mannen en jongere bezoekers en neemt de diversiteit in gender en culturele achtergrond toe. We blijven graag de literaire uitvalsbasis voor deze brede groep, die we bereiken via onze eigen

campagnes, boekhandels, bibliotheek en via kanalen van Schrijversvakschool en de Rijksuniversiteit Groningen. Ook bereiken we hen via opnames die we maken tijdens festivals en online verspreiden. Andere **cultuurgeïnteresseerden** zijn open minded cultuurbezoekers die vooral naar aanleiding van de gevoerde campagne naar de festivals en andere activiteiten komen. Ook bereiken we hen via Marketing Groningen. We richten ons verder voor de festivals op **internationals**; potentiële bezoekers die tijdelijk of langer in Nederland wonen, maar geen Nederlands spreken. Dit zijn expats en internationale studenten die we bereiken via kanalen van hun eigen community's, zoals het International Welcome Centre North.

De **achterban van betrokkenen** bestaat uit bezoekers die meereizen met optredende auteurs, artiesten of gastprogrammeurs en die soms meerdere dagen van een festival meemaken, uit Nederland en Vlaanderen. Het zijn aanmoedigers bij prijsuitreikingen en bekenden van medewerkers en vrijwilligers. Zij worden veelal op sleeptouw genomen door de betrokken personen, en worden soms met een extra korting aangemoedigd om te komen.

Bovenstaande doelgroepen bereiken we ook via promotie-acties die we met collega-organisaties opzetten, zoals Poetry International, Terug naar het Begin en Explore the North of Centrum Groninger Taal & Cultuur. We promoten elkaars activiteiten, soms met kortingscodes, flyers of advertenties. Uitgeverijen en boekhandels, maar ook optredende auteurs en andere medewerkers zijn promotiepartners.

NOORDWOORD Talenten bestaan uit noordelijke schrijvers met professionele ambities, veelal onder de veertig. We bereiken hen via de RUG, Studieverenigingen, Academie Minerva, De Schrijversvakschool Groningen, via onze eigen kanalen en via de programma's in de wijken en dorpen. **Talenten bij Dichters in de Prinsentuin** bestaan uit actieve, veelal enigszins ervaren dichters en performers uit Vlaanderen en Nederland. We bereiken hen via landelijke literaire kanalen en via onze eigen kanalen. **Jongeren** zijn bezoekers tussen 12 en 25 jaar. We bereiken hen door jongeren inhoudelijk te betrekken bij onze programma's. Via hen bereiken we andere jongeren.[1] Ook (vaak jonge) Book-Tokkers betrekken we inhoudelijk bij het programma en stimuleren hen om over de festivals te posten op hun Tiktok- en Instagramaccounts. Via ons talentennetwerk bereiken we verder jonge literatuurliefhebbers, veelal letteren- en kunstacademiestudenten, die we bereiken via de kanalen van de Rijksuniversiteit Groningen, Academie Minerva en studieverenigingen, en via de netwerken van 'onze' talenten.

De **Literatuurcommunity's** die we in de wijken en dorpen opbouwen bestaan uit een diverse groep inwoners en hun vrienden en bekenden, die we bereiken via samenwerking met lokale cultuur- en welzijnsorganisaties, bibliotheken, Stichting Arts in Health en andere samenwerkingspartners. Ook benaderen we ze via wijkkranten en -nieuwsbrieven en via onze eigen kanalen. Daarbij zetten we ook flyers en posters in, die we verspreiden via de lokale middenstand. **Toeristen** bereiken we voor onze Poëzieknooppunten via samenwerking met wielerorganisaties, zoals het fietsfestival, de Fietscommunity van de provincie Groningen en de Fietsersbond. Daarnaast zetten we onze eigen kanalen in, verspreiden flyers op toeristische hotspots en staan met een advertentie op de City Map van Groningen met een link naar een daarvoor speciaal ingerichte landingspagina. **Toevallige bezoekers** zijn de mensen die onderweg naar hun bestemming ontdekken wat er gaande is, geïnteresseerd raken en vervolgens enige of langere tijd blijven.

CAMPAGNE-ELEMENTEN

ONLINE CAMPAGNE

Via onze website presenteren we uitgebreid de programma's en auteurs en verwijzen daar naar via verschillende kanalen. Festivals worden opgenomen in alle relevante online uitagenda's, waaronder

[1] Uit de *Proeftuin Nieuw Publiek* blijkt dat jongeren zelf de beste marketeers van hun eigen activiteiten zijn – ze vertrouwen m.n. op aanbod uit eigen kanalen. Zie: https://www.wethenorth.org/proeftuinen/proeftuinen/nieuw-publiek/

uiteraard onze eigen agenda. We verspreiden een tweewekelijkse nieuwsbrief (800+ leden). We betrekken sociale media dagelijks in het bereiken van ons eigen en nieuwe publieksgroepen en voeren er actief campagne rond activiteiten. We besteden er systematisch aandacht aan producties of programma-onderdelen, via foto's, video's, biografieën en tekstfragmenten en zetten in op interactie met bezoekers. We maken gebruik van een Facebookpagina (800+ volgers); een X-account (850+ volgers), een LinkedIn pagina (500+ volgers) en een Instagramaccount (1860+ volgers). Zo'n twee maanden voorafgaand aan festivals worden een speciaal Facebookevenement en een LinkedIn-evenement aangemaakt. Ook starten we een betaalde campagne op Facebook en Instagram.

FREE PUBLICITY

Standaard versturen we voor onze belangrijkste festivals en evenementen persberichten die veelal goed worden opgepikt door lokale en regionale media en regelmatig enkele landelijke media. We hebben hiervoor een uitgebreide perslijst met landelijke, regionale en lokale media (krant, tv, radio) en literaire tijdschriften. We onderhouden bovendien een warme relatie met cultuurjournalisten. We blijven samenwerken met regionale bladen zoals BLAD en Noorderland, landelijke uiteenlopende tijdschriften zoals De Groene Amsterdammer, Awater en de Margriet, en met regionale en landelijke tv- en radioprogramma's. Met de lokale omroep, OOG TV, zullen we die samenwerking intensiveren.

ACTIVITEITSPECIFIEKE CAMPAGNE-UITBREIDING

Naast online campagnes en promotie via kanalen van samenwerkingspartners voeren we voor de festivals ook offline Campagne. Dat doen we door verspreiding van programmaposters in cafés en restaurants, bibliotheken, boekhandels en verschillende cultuurcentra; door plaatsing van advertenties in de uitgaanskrant De Uitloper (1000+ lezers) en literaire tijdschriften (DidP). Verder stoppen Groningse boekwinkels en bibliotheken boekenleggers in elk verkocht of gereserveerd boek voorafgaand aan Het Grote Gebeuren. Aanvullend zetten we jaarlijks één A0 buitencampagne in met posters langs drukke wegen, in winkelgebieden en toeristische hotspots in Gemeente Groningen, Assen en Drachten.

Voor Het Grote Gebeuren kunnen we verder rekenen op de campagne van Forum. Die bestaat uit Narrowcasting in Forum (50.000 bezoekers per week) en acht wijkbibliotheken; Filmslides van de campagnebeelden voor aanvang van filmvertoningen; presentatie in de kwartaalbrochure (oplage van 9000). Verder besteedt Forum meermaals aandacht in de highlightsnieuwsbrief (36.000 inschrijvingen); de boekennieuwsbrief (16.000 inschrijvingen), via Facebook (28.748 volgers); X (7635 volgers) en Instagram (18.200 volgers).

Voor het Beste Groninger Boek promoten we de procedure, leesclubs en genomineerde boeken via onze eigen kanalen. Ook promoten we genomineerde boeken offline via campagnemateriaal zoals posters en boekstickers voor boekhandelaren. We zetten verder volop in op free publicity rond nominaties en bekendmaking van winnaars. Dat laatste geldt ook voor het Stadsdichterschap en voor het LetterenStipendium.

PRIJSBELEID

Creatief omgaan met toegangsprijzen helpt doelgroepen te bereiken voor wie de drempel naar literatuur sowieso al hoog is. Voor Het Grote Gebeuren en Dichters in de Prinsentuin hanteren we een redelijk basistarief, maar bieden kortingen om de drempel te verlagen en nieuw publiek te bereiken. Zo bieden we een ruimhartige korting aan bezitters van een pas voor minima (zoals de Groningse Stadjerspas), scholieren en studenten. Datzelfde geldt voor deelnemers aan de literatuurcommunity's, als extra aanmoediging om de centrale festivals te bezoeken. Ook bibliotheekleden, die vaak evenmin kapitaalkrachtig zijn, komen we tegemoet met een korting. Om onze trouwe achterban te behouden en de voorverkoop een eerste impuls te geven, bieden we de eerste weken na het starten van de kaartverkoop een early bird korting. Bovendien geldt voor een deel van onze festivalprogramma's altijd

vrije toegang, om een breder publiek te kunnen betrekken en te interesseren. Ook vragen we bewust geen bijdrage voor talentontwikkeling en de projecten in de wijken, om extra barrières te voorkomen. Daar staat tegenover dat we aan kapitaalkrachtigen vaker donatiemogelijkheden voor zullen leggen, om dit mogelijk te maken, zoals bij aankoop van tickets of via onze nieuwsbrief.

MONITORING EN EVALUATIE

Om grip te houden op de uitwerking en impact van onze activiteiten ontwikkelen we een monitor- en evaluatieplan: Jaarlijks terugkerende publieksonderzoeken bij verschillende activiteiten geven zicht op de ontwikkeling, behoeften en bereik van bezoekers. Interne evaluaties en evaluaties met samenwerkingspartners na elke activiteit maken inzichtelijk in welke mate we organisatorisch en inhoudelijk onze doelen bereikten. Verbeterpunten en aanbevelingen verwerken we in volgende edities van de betreffende activiteit.

BEDRIJFSVOERING

IMPLEMENTATIE CODES

Voorafgaand aan de periode 2021-2024 waren al de nodige stappen gezet voor een duurzame en professionele organisatiebasis. In de periode 2021-2024 is deze ontwikkeling voortgezet, met focus op de 4 P's uit de Code Diversiteit & Inclusie en op navolging van alle acht principes uit de Code Cultural Governance. Dat heeft geleid tot herziening van de statuten. Ook hebben we gestreefd naar een eerlijker en duurzamer beloningsbeleid door ZZP-ers in loondienst te nemen en hen eerlijker te belonen. In 2025-2028 is het hanteren van de codes een natuurlijk onderdeel in de inrichting van de organisatie en de realisatie van onze doelen. Om die reden zijn de codes niet altijd expliciet benoemd in dit plan, maar zijn ze verweven in de beschrijving van onze activiteiten en bedrijfsvoering.

Dat betekent overigens niet dat er geen uitdagingen meer zijn. Zo moeten nog stappen worden gezet op het gebied van Fair Practice. Ook zullen we als bestuur regelmatiger een zelfevaluatie uitvoeren. We zetten daarvoor de zelfevaluatiescan van Cultuur+Ondernemen in. Hieronder gaan we verder in op de P van *Personeel* en lichten we toe hoe we werken aan duurzaam personeelsbeleid, een eerlijk beloningsbeleid, sociale zekerheid, inclusief werkgeverschap en voldoende ontwikkelingsmogelijkheden voor alle werknemers.

GOED WERKGEVERSCHAP

Solidariteit: We maken een vertaalslag van de cao Openbare Bibliotheken, die we al jaren volgen, naar een nieuw functiehuis en loongebouw binnen nieuwe richtlijnen Letteren.[2] Deze hanteren we per 1 januari 2025. Sinds 2017 is NOORDWOORD verder vrijwillig aangesloten bij het pensioenfonds Openbare Bibliotheken. Bij inhuur van zelfstandige projectmedewerkers wordt minimaal uitgegaan van het cao-loon, aangevuld met opslagfactor. Met hen worden overeenkomsten aangegaan gebaseerd op modelcontracten. Bij opdrachten aan schrijvers en andere kunstenaars gaan we uit van de beloningsrichtlijnen Letteren, zoals uitgewerkt onder leiding van Platform ACCT. Met schrijvers en andere kunstenaars werken we op basis van contracten met de Schrijverscentrale of een modelcontract, waarin eventueel ook rechten voor gebruik en licenties worden vastgelegd. Plaatsing van materiaal in

[2] Zie https://fairpacct.nl/fair-pay-praktijkinstrumenten-functiehandboek-en-standaardregeling-secundaire-arbeidsvoorwaarden-producerende-letterenorganisaties/

onze publicaties en/of op onze website gaat altijd gepaard met naamsvermelding, bronvermelding en/of rechtenafdracht. Er worden geen overeenkomsten aangegaan met beloningen hoger dan de norm Wet Normering Topinkomens. Het lidmaatschap van het bestuur van de Stichting NOORDWOORD is onbezoldigd.

Duurzame inzetbaarheid: NOORDWOORD stimuleert en ondersteunt de kennisontwikkeling binnen het team. Daartoe worden ontwikkelingsgesprekken gevoerd en wordt jaarlijks per medewerker uren en budget gereserveerd. Dit maakt bijscholing en bezoek aan relevante festivals en netwerkbijeenkomsten mogelijk voor alle medewerkers. Werken in de kleine en dynamische organisatie die NOORDWOORD is, met dubbele functies en met piekmomenten, vraagt veel van medewerkers. We realiseren ons dat, maken heldere afspraken met werk- en opdrachtnemers en sturen bij waar nodig. Zo nodig creëren we extra ruimte in de formatie of stellen ambities bij.

Divers en inclusief aannamebeleid: Binnen de kleine organisatie die NOORDWOORD is, is er weinig ruimte voor een breed personeelsbestand, maar is er veel diversiteit in leeftijd en gender van medewerkers. Nieuwe medewerkers, stagiairs en vrijwilligers worden geworven via onze eigen kanalen en daarbuiten via culturele vacature-sites. Stagiairs bereiken we daarnaast ook via Stage Cultuur Inclusief. Voor het betrekken van medewerkers (in loondienst, ZZP-ers, stagiairs en vrijwilligers) willen we daarnaast werven met bijzondere aandacht voor culturele diversiteit. Dat doen we door buiten de geijkte literaire en culturele kanalen te werven, via uiteenlopende organisaties en personen.

Vertrouwen: Voor het behouden van een veilige werkomgeving is binnen het bestuur van NOORDWOORD een vertrouwenspersoon aangesteld. Aanvullend wordt binnen VLAM21 een onafhankelijk vertrouwenspersoon aangesteld. Daarnaast zijn er gedragsregels opgesteld met betrekking tot omgang met en tegengaan van grensoverschrijdend gedrag en machtsmisbruik en worden heldere afspraken vastgelegd met betrekking tot omgang met eventuele geschillen en – indien nodig – rechtsgang. De kleine schaal van de organisatie en de korte lijnen maken een medezeggenschapsorgaan overbodig.

ORGANISATIE

BESTUUR

Stichting NOORDWOORD hanteert een zogenaamd 'bestuur-model' en wordt bestuurd door een professioneel bestuur,[3] volgens de principes van de Governance Code Cultuur. Het bestuur heeft de eindverantwoordelijkheid, adviseert de directeur bij de realisatie van de artistieke en maatschappelijke doelen van de organisatie en bewaakt de continuïteit van de organisatie. Professionaliteit, openheid en integriteit zijn daarbij leidende waarden. Dat betekent ook dat er geen sprake is van belangenverstrengeling en dat bij schijn van belangenverstrengeling melding wordt gedaan aan de voorzitter. De taken en bevoegdheden van bestuur zijn belegd in de statuten van de stichting. In het daaraan gekoppelde bestuursreglement en directiereglement is een heldere taakverdeling opgenomen.

Het bestuur van Stichting NOORDWOORD bestaat uit minimaal vijf en maximaal zeven leden, van wie minimaal twee in hun eerste zittingstermijn zijn; een rooster van aftreden is van kracht. Leden wonen overwegend in Noord-Nederland, met een diverse samenstelling naar culturele achtergrond, leeftijd, geslacht en deskundigheid. De selectie van nieuwe leden gebeurt door middel van een openbare werving en/of een netwerkwerving, onder meer via ATANA, op grond van een door het bestuur vastgesteld profiel van kwaliteiten en competenties.

In januari 2024 bestaat het bestuur van de stichting uit:

[3] In termen van Stolmeijer-Arends (2020), zie https://www.platformgovernanceincultuur.nl/wp-content/uploads/2021/01/De-kracht-van-het-bestuur-model_GoedBestuurToezicht4-2020_pg.50-56.pdf

- Madelon de Wilde, voorzitter per 1 mei 2021, Bestuurslid bij de Rechtbank Noord-Nederland;
- Doeke Sijens, secretaris, lid per 1 oktober 2014, auteur, redacteur, programmamaker;
- Matthé ten Wolde, penningmeester, lid per 16 september 2022, bestuursadviseur en woordvoerder Commissaris van de Koning, provincie Groningen;
- Margriet van der Waal, lid per 1 juni 2018; Universitair hoofddocent Euroculture aan de Rijksuniversiteit Groningen. Bijzonder hoogleraar Zuid-Afrikaanse literatuur, cultuur en geschiedenis aan de Universiteit van Amsterdam.
- Marno Duursma, marketing en salesspecialist, lid per 22 september 2023

TEAM

De directeur is en blijft verantwoordelijk voor de ontwikkeling en uitvoering van het beleid, de verantwoording aan het bestuur, de dagelijkse aansturing van de organisatie, het personeelsbeleid, de financiën en fondsenwerving en de vertegenwoordiging in de relevante netwerken. Het is essentieel voor een organisatie als NOORDWOORD dat er een brede overkoepelende visie is op de programmering en de verknoping van verschillende activiteiten, en dat inhoudelijke lijnen kunnen worden uitgezet die verder reiken dan een enkel festival of een enkele activiteit. Om die reden zijn ook de artistieke leiding en een beperkt deel van de programmarealisatie in handen van de directeur. Programmamakers zijn daarnaast projectleider talentontwikkeling, productieleider/ facilitair medewerker of webredacteur. Aanvullend is er een medewerker marketing- en communicatie.

In de realisatie van onze kernactiviteiten zien we knelpunten op het gebied van Fair Practice, in de beschikbare ruimte voor medewerkers om hun taken naar behoren uit te kunnen voeren. Dat geldt voor de dubbelfunctie productieleider/programmamaker, voor de projectleider talentontwikkeling/

programmamaker, en ook voor de beschikbare uren voor zakelijke leiding. Dat heeft niet alleen gevolgen voor een gezonde werksituatie, het belemmert ook de werving van voldoende extra middelen voor de realisatie van activiteiten. Dat maakt de stichting niet alleen organisatorisch, maar ook financieel kwetsbaar.

We voorzien voor de komende jaren de onderstaande inrichting van de organisatie, waarbij naast de huidige uren de benodigde aanvullende ruimte met onderlijning hebben aangegeven.

